

6. 35 успешных экопроектов. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://rodovid.me/eco_startup/35-uspeshnyh-ekoproektov.html
 7. Екологічне поселення в Латвії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amatciems.lv/rus/ideja.html>
 8. Christian D. L. Creating a Life Together: Practical Tools to Grow Ecovillages and Intentional Communities / D. L. Christian. – Paperback: New Society Publishers, 2003. – 273 p. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://archive.org/details/fa_Creating_a_Life_Together-Practical_Tools_to_Grow_Ecovillages_and_Intentional_Comm
 9. GEN (Global Ecovillage Network). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gen.ecovillage.org>
 10. Gilman R. The Eco-village Challenge. The challenge of developing a community living in balanced harmony - with itself as well as nature - is tough, but attainable / R. Gilman // Context Institute. Catalyzing a graceful transition to the Planetary Era, 2013. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.context.org/iclib/ic29/gilman1/>
 11. Living in harmony: inspiring stories from ecovillages. Editor: Dalia Vidickiene. Vilnius: BMK Leidykla, 2013 – 124 p.
 12. Inspiring Stories from Ecovillages: Experiences with Ecological Technologies and Practices. Editors: Ansa Palojarvi, Jarkko Pyysiainen, Mia Saloranta. Vilnius: BMK Leidykla, 2013. – 120 p.
 13. Plotnikova M. Conceptual Basis for Ukrainian Rural Development / M. Plotnikova // Regional Formation and Development Studies. – 2015. – №3. – P. 134-144.
 14. Zhuangqing Z. Rural Development and a Harmonious Society / Z. Zhuangqing, W. Tianyi, W. Qiongjin. – Beijing Foreign languages press, 2007. – 152 p.
 15. Plotnikova M. Innovational investment development vector of rural territories / M. Plotnikova, Y. Bogoyavlenska // Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. – 2014. – №36. – №2. – P. 382-393.
 16. Plotnikova M. Innovative character of rural territories social potential realization / M. Plotnikova // Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. – 2014. – №36. – №4. – P. 956-958.
 17. Natural Step. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.thenaturalstep.org/our-approach/>
 18. Мир дизайна: Как 9 семей живут и ведут хозяйство на своих фермах. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.houzz.ru/ideabooks/5520699>
- Рецензент – д.е.н., профессор Махмудов Х. З.*

УДК: 351.72:338

ІНСТРУМЕНТИ ТА ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ Й УПРАВЛІННЯ НИМИ

*Репілевський Е.В., к.е.н., докторант
Херсонський державний аграрний університет*

Визначено особливості сучасного етапу трансформацій аграрної сфери економіки, реформування сільських територій в умовах проголошеної необхідності децентралізації влади. Обґрунтовано інструменти та засоби їх державного регулювання й управління, в т.ч. регіонального менеджменту. Виявлено проблеми та переваги їх використання. Сформульовано основні завдання, функції, принципи, складові та очікувані результати.

Ключові слова: державне регулювання, управління, децентралізація, засоби, інструменти, трансформації, аграрна сфера, сільські території, розвиток, удосконалення.

Постановка проблеми. В умовах проголошеної децентралізації влади для подальших трансформацій та реформування аграрної сфери економіки, сільських територій залишається вкрай важливою функція регіонального менеджменту з боку держави. Вона полягає в розробці державної регіональної політики, методичному забезпеченні регіонального управління і місцевого самоврядування, розвитку міжрегіональної кооперації та обміну, геоплануванні, контролі дотаційно-субвенційних бюджетних потоків, організації програмно-цільового планування та ін. [7, с. 23]. Ефективність регіонального менеджменту потребує впорядкування і поглиблення нормативно-правової бази щодо можливого реформування адміністративно-територіального устрою, визначення ролі регіональних державних адміністрацій в управлінні та регулюванні сільськогосподарського виробництва, функціональної структуризації місцевого самоврядування.

Розпорошення вирішення регіональних проблем трансформацій аграрного виробництва у багатьох міністерствах та відомствах, надлишкова централізація бюджетних потоків, гіпертрофовані перерозподільчі функції неминує сприяти посиленню галузевих, а можливо, і кланових інтересів, ігноруванню місцевих потреб сільського населення. Організаційно-правові можливості місцевого впливу на прийняття тактичних і стратегічних тактичних рішень центральної влади досить обмежені. Тому простежуються тенденції адміністрування, протекціонізму, що позначається на дезорганізації регіональних продовольчих ринків, загостренні питань забезпечення соціальної справедливості в сфері споживання, нераціональному вилученні регіональних ресурсів [2, с. 127].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У минулий та сучасний періоди вирішенню різних питань управління та державного регулювання аграрної сфери економіки та її трансформаційних процесів були присвячені наукові праці В.Г. Андрійчука, О.О. Бородіної, П.П. Борщевського, М.П. Бутка, А.І. Діброви, В.Г. Гейця, О.Д. Гудзинського, С.М. Кваші, Е.М. Лібанової, І.І. Лукінова, Ю.О. Лупенка, Л.О. Мармуль, М.Й. Маліка, П.М. Макаренка, В.В. Милосердова, О.М. Могильного, О.М. Онищенко, Б.Й. Пасхавера, П.Т. Саблука, М.П. Сахацького, Г.В. Черевка, О.Г. Шпикуляка, В.В. Юрчишина та ін.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування інструментів та засобів державного регулювання трансформацій аграрної сфери економіки, сільських територій та управління ними в умовах сучасного етапу суспільного розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з важливих аспектів підвищення ефективності аграрної економіки регіональними засобами є впорядкування територіального адміністративного устрою, оскільки нинішня система все ще відображає реалії та запити адміністративно-командної системи, партійний принцип керівництва суспільством та не завжди відповідає реаліям сьогодення і вирішенню завдань поліпшення життєвого середовища сільського населення. Як наслідок, консервація існуючого стану та категорійності адміністративних областей, їх нерівноцінність з точки зору отримання централізованих державних ресурсів, поява могутніх регіональних ло-

бі, що неминуче каталізує диспропорції в економічній та соціальній функціях регіонів, посилює відцентрові тенденції [3, с. 140]. Реформування адміністративно-територіального устрою на селі дасть змогу:

- встановити чітку систему вертикалі виконавчої влади;
- забезпечити дієве розмежування функцій центральної та регіональної державної влади;
- закріпити автономізацію місцевого самоврядування;
- економію бюджетних коштів та попередження бюрократичних інформаційних потоків;
- розширення власних можливостей самофінансування регіонального розвитку.

Правильне формування нової мережі адміністративно-територіальних утворень вимагає чіткого встановлення критеріїв їх виділення. Потребують врахування економічні, демографічні, етнографічні та соціально-релігійні чинники, а також вимоги національної безпеки та оборони. Тому встановлення параметрів проєктованих сільських регіонів, їх територіальна локалізація потребує детального врахування всіх вищенаведених чинників і повинна відповідати критеріям раціональності, економії суспільних витрат, оперативності та керованості і, головне, створення найбільш сприятливих умов у життєвому середовищі населення. Нова система регіонального управління дозволить:

- оптимізувати перерозподільчі процеси в бюджетній системі;
- зміцнити фінансово-економічну базу регіональної влади і місцевого самоврядування;
- реалізувати правову природу децентралізації державного управління;
- забезпечити ефективний менеджмент регіональним розвитком;
- стимулювати підприємництво за рахунок задіяння регіонального потенціалу.

Актуальним завданням практики регіонального управління є затвердження на офіційному державному рівні нової (сучасної) схеми соціально-економічного районування України. Необхідність цього обумовлена запитом практики державного управління щодо аналізу міжрегіональних пропорцій у народному господарстві, потребою оперативного реагування на загострення структурних та функціонально-галузових проблем у системах виробництва, інфраструктури, розселення, ресурсокористування та збереження довкілля [1, с. 91].

Трансформації в аграрній сфері економіки на регіональному рівні опосередковуються тенденціями, пріоритетами та факторами, що спричиняють поступ національної економіки в цілому. При цьому важливо враховувати дію законів товарного виробництва, а також конкретні політичні, економічні та соціальні умови, що впливають на тактику та стратегію трансформаційних процесів, зокрема:

- економічне самовизначення особи, оскільки основою ринкової організації суспільного виробництва є самостійність та активність людини;
- права бути власником, оскільки власність вимагає постійного відтворення та є основою майнової відповідальності за соціально-економічні результати;
- рівність економічних прав суб'єктів підприємництва та громадян, оскільки економічна конкуренція та поліукладність гарантують розвиток аграрної економіки;

- економічна свобода підприємця щодо обсягів, асортименту, партнерів та цін, а також позаекономічних обмежень аграрного бізнесу наявність прозорих ринків праці, товарів та капіталу;

- об'єктивність та необхідність державного регулювання як форми реалізації суспільних пріоритетів;

- соціальний захист як механізм перерозподілу доходів та цивілізованого економічного зростання.

Методологія регулювання з боку регіональної влади та місцевого самоврядування економічного та соціального розвитку аграрної сфери економіки має ґрунтуватись на наступних засадах: бюджетне фінансування або підтримка соціальних об'єктів, ринкові методи регулювання підприємництва, визначення ставок регіональних податків та зборів, обсягів приватизації та націоналізації підвідомчого державного (або муніципального майна), вплив на грошовий обіг та кредитну політику; інвестиційна діяльність за рахунок власних або акумульованих чи залучених коштів у стратегічні об'єкти виробництва та інфраструктури. Тому процес регулювання регіонального розвитку має на меті мінімізацію негативного впливу ринкових перетворень, створення ефективних механізмів функціонування регіональної економіки, захист найменш захищених соціальних верств населення, у т.ч. шляхом державно-приватного партнерства в аграрній сфері [4, с. 128].

Об'єктам регулювання з боку владних структур мають бути забезпечення раціонального використання виробничо-ресурсного, виробничо-економічного, трудового та рекреаційного потенціалу регіонів. Досягнення збалансованості між виробничою та соціальною функцією на регіональному рівні – джерело динаміки розвитку та забезпечення зростання споживання та поліпшення життєвих стандартів населення.

Методи регулювання мають в сукупності складати дієвий інструментарій впливу та динаміку, масштаби, ресурси та дотримання пріоритетів аграрного розвитку, затверджених на загальнодержавному рівні та узгоджених з місцевими інтересами (зайнятість, соціальне обслуговування, здорове економічне середовище, комунікації, життєві стандарти). Основними елементами інструментарію регіонального регулювання трансформацій в аграрній сфері економіки, на нашу думку, мають бути визначені:

- ставки та порядок оподаткування до регіонального та місцевого бюджетів;

- бюджетні асигнування в партнерське створення об'єктів ринкової інфраструктури;

- фінансування капітальних вкладень в інфраструктуру загального користування;

- вплив на земельні та майнові відносини сільських територій ;

- розміщення регіональних та місцевих ринків гуртових закупівель;

- гарантійні послуги під реалізацію інновацій (у межах власних коштів аграрних підприємств), вплив на грошовий обіг через залишення для використання в регіоні економії (або її частини) за емісійним результатом;

- впровадження в практику регіонального менеджменту сільськогосподарського виробництва індикативного планування на довгострокову перспективу (принаймні, п'ятирічний період) зі щорічним аналізом підсумків та на-

ступним корегуванням;

- застосування програмно-цільових методів до розв'язання регіональних проблем сільських територій;
- надання преференцій щодо інвестування в об'єкти експлуатації місцевих аграрних природних ресурсів;
- організація та здійснення позик для фінансування пріоритетних регіональних аграрних проектів;
- надання в оренду належних земель та майна.

Впровадження в практику регіонального управління аграрної сфери механізмів індикативного планування економічного і соціального розвитку на п'ятирічний період (з деталізацією за роками) своєю суттю є прогнозним документом або сценарієм, що на альтернативній основі визначає орієнтири та параметри регіонального розвитку. Головні завдання, що вирішуються в процесі його розробки – це прогноз основних показників та параметрів життєвих стандартів, оцінка динаміки та стану регіональної аграрної економіки [6, с. 86].

Індикативний план за своєю структурою має містити сценарій (прогноз) економічного і соціального розвитку аграрної сфери на визначений період – динаміка, темпи, пріоритети, проблеми, що потребують розв'язання, якісні та кількісні параметри, а також аналітико-розрахунковий матеріал, що згрупований за наступними напрямками: макроекономічні параметри; нормативи, регіональне та місцеве замовлення; ресурси; зведений фінансовий план. Інформаційну основу індикативного планування становить державна статистична звітність. У процесі підведення підсумків виконання бюджету здійснюється і аналіз визначених параметрів індикативного плану та корегуються обрані орієнтири, чим забезпечується гнучкість та оперативність регіонального менеджменту.

Застосування програмно-цільових методів до вирішення складних виробничо-економічних проблем в аграрній сфері також видається ефективним заходом в умовах ринкових відносин. Перш за все, на основі чіткої постановки мети та завдань реалізації програми, кількісного (по можливості) та якісного визначення проблеми. По-друге, здійснення розрахунку потрібних ресурсів, а також джерел покриття потреби в них. По-третє, знаходження ефективного алгоритму реалізації програмних заходів. Програмування здається ефективним методом щодо мобілізації позабюджетних коштів на економічній основі для вирішення завдань регіонального аграрного розвитку.

Проте використання в практиці регіонального менеджменту методів індикативного планування і цільового програмування має бути обережним стосовно проявів суб'єктивізму чи (або) адміністрування. Потрібно формувати чітке усвідомлення, що інструментарій індикативного планування та регіонального цільового програмування вмонтовується в ринкову економіку як довідковий документ, що зорієнтований на суспільні цінності. Тому в основі вищезгадані методи регулювання мають мати наступні принципи використання: рекомендаційний характер, демократичну основу, економічну зацікавленість усіх учасників злагодженого соціально-орієнтованого розвитку ринкового середовища в аграрній сфері життєдіяльності [5, с. 79].

Висновки. Таким чином, управління регіональними трансформаціями аграрної сфери – це цілеспрямована діяльність держави та територіального мі-

сцевого самоврядування, яка спрямована на підтримку цілісності та взаємозв'язку між компонентами соціально-економічної системи аграрного виробництва, з одного боку, та активізацію інтеграційних процесів з навколишнім середовищем шляхом обміну трудовими ресурсами, капіталом, інформацією та енергією - з іншого. Управління та децентралізація в умовах ринкового механізму господарювання розуміються як взаємодія різних сил, як своєрідний усереднений результат цілеспрямованих свідомих дій суб'єктів. Обсяги та масштаби свідомого впливу, що розуміються як єдина категорія - "регулювання регіонального розвитку", - повинні відповідати інтересам населення регіонів і держави в цілому.

Список використаних джерел:

1. Алейнікова О.В. Особливості формування механізму державного регулювання аграрної галузі на сучасному етапі / О.В. Алейнікова // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №10. – С. 89-93.
2. Діброва А.Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика: [монографія] / А.Д. Діброва. – К.: Формат, 2008. – 488 с.
3. Мармуль Л.О. Державне управління інноваційно-інвестиційними трансформаціями в АПК регіону / Л.О. Мармуль, А.М. Собченко // Таврійський науковий вісник: зб. наук. праць. – Херсон: Айлант, 2006. – Вип. 46. – С. 138-145.
4. Могильний О.М. Державна політика у розвитку сільських територій / О. М. Могильний // Економіка АПК. – 2010. – № 10. – С. 125-131.
5. Новіков О.Є. Напрями державної підтримки інноваційно-інвестиційної діяльності в аграрній сфері економіки / О.Є. Новіков // Фінансове та облікове забезпечення функціонування аграрних підприємств^ Зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф., м. Херсон, 16-17 квітня 2009 р. – Херсон: ХДАУ, 2009. – С. 78-81.
6. Онищенко О. Дослідження проблем регулювання аграрного сектора економіки України / О. Онищенко, О. Бородіна // Економіка України. – 2005. – № 12. – С. 85-87.
7. Шпикуляк О.Г. Ефективність управління аграрним підприємством / О.Г. Шпикуляк // Економіка АПК. – 2005. – №3. – С. 22-25.

Рецензент – д.е.н., професор Мармуль Л. О.

УДК 631.164.23:631.1.027:338.431

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МАРКЕТИНГ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Решетнікова О.В., к.е.н.; Березницький К.В., аспірант

Полтавська державна аграрна академія

В статті дане визначення інвестиційного маркетингу. Розкрито основну мету виконання інвестиційних маркетингових досліджень в інвестиційному середовищі. Проведено аналіз останніх досліджень і публікацій в сфері інвестування. Розглянуто та охарактеризовано капітальні інвестиції за видами економічної діяльності в Полтавській області за 2010-2015 рр., а також досліджено джерела їх фінансування в регіоні. Проведена оцінка сучасного стану інвестиційного середовища в Україні. Запропоновано шляхи покращення інвестиційної привабливості країни та Полтавської області. Розглянуто обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну за період 2005-2014 рр.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційний маркетинг, інвестиційний ризик, аграрний сектор економіки, інвестиційна діяльність.*

Постановка проблеми. В умовах трансформації ринкової економіки процес інвестування фінансових коштів має не аби яке значення. Залучення